

TERE TULEMAST LAHEMAA RAHVUSPARKI!

**Palume kõigil külastajail hoida siinset
ainulaadset loodust!**

**Mootorsõidukitega tohib sõita vaid teedel ja
peatuda parklas.**

**Ärge jätke parklas seisvasse autosse
hinnalisi asju.**

**Palun käige ainult mööda laudteed või
tähistatud rada.**

Ettevaatust! Märja ilmaga võib laudtee olla libe.

**Juminda sihtkaitsevööndis on
lõkke tegemine keelatud.**

**Lähimad telkimis- ja lõkkekohad asuvad
Juminda neemel ja Tsitres.**

TOREDAT LOODUSRETKE!

Lahemaa Rahvusparki Administratsioon:
www.lahemaa.ee
Riigimetsa Majandamise Keskus:
www.rmk.ee

Hädaabi number: 112

Ohust loodusele teata Keskkonnainspektsiooni: 1313

Majakivi–Pikanõmme õpperada asub Lahemaa rahvusparki lääneserval Juminda poolsaare keskosas, Juminda-Suurekõrve sihtkaitsevööndis.

Rada algab poolsaare idaküljel kulgeva Hara–Juminda tee äärselt parklast, kuid alustada võib ka teiselt poolt, Aabla–Tapurla tee äärselt parklast mis asub Kolga-Aabla küla lähedal. Aabla–Tapurla tee on kitsas, vaid parklani sõidetav pinnasetee, mis võib sademeterikkal ajal olla raskesti läbitav. **Rada tutvustab** Juminda poolsaare kõrget keskosa, kus kunagiste rannavallide ja liivaluidete, metsa- ja sooribade põimumine loob ainulaadset vaheldusrikka maastiku. Rajal asub Eesti suuruselt kolmas rändrahn **Majakivi**.

Esimene õpperaja lõik, mis viis Hara–Juminda tee äärest mööda metsasihti Majakivini ja tagasi, rajati siia juba 1994. aastal. Nüüdseks on **8-kujulise raja kogupikkus 6,5 km**, millest kokku 2 km on laudtee. Aabla tee poolsest parklast alustades lisandub sellele 0,9 km mööda luidet vaadetorni. Võib valida ka lühema retke, läbides vaid ühe raja silmusest, kuid siis jääb palju huviväärset nägemata.

Õpperada on tähistatud valge-roheliste märkidega puudel, rajal asub 3 suurt ja 9 väikest infotahvli. Poolsaare kõrgeimasse punkti (33 m üle merepinna) ehitatud Pikanõmme vaadetorn on 14 m kõrge.

Juminda poolsaar

Kolga ja Hara lahe vahel merre sirutuv Juminda on Lahemaa neljast poolsaarest suurim, kõrgeim ja looduslikult kõige mitmekesisem. Poolsaare pikkus on 13 km, laius 6 km, suurim kõrgus 33 m. Jumindat ümbritsevad sügavad lahed, sh heade sadamapaikadega varjuline Hara laht, kus nõukogude ajal asus allveelaevade baas. Poolsaare tipust vaid 2 km kaugusel ulatub mere sügavus juba 108 meetrini. Rannad on enamasti rändkividega kaetud või laugjad liivased lahesopid, idaküljes ka järsud saviastangud, mille ees kitsas liivariba. Poolsaare keskosa on kõrge ja valdavalt kivine, lõunaosas asub kaks suurt raba, Hara ja Aabla. Kogu asustus – kunagised kalurite ja meresõitjate külad – paikneb piki randa, poolsaare sisemus on asustamata metsade ja soode ala.

Majakivi–Pikanõmme õpperaja vaatepunktid

1. Elu kivil
2. Mustikamännik
3. Mets ja seemned
4. Soonik
5. Laanekuusik kivikülvil
6. Metsakraavid ja -ojad
7. Madalsoo
8. Majakivi
9. Raba
10. Pikanõmme luide
11. Liivaluide ja selle elanikud
12. Liivik
13. Mets ja tuli
14. Siirdesoo
15. Mets ja putukad
16. Vana metsa asukad
17. Mets ja tuul
18. Põlismännid ja roomav kuusk
19. Metsa kuked ja kanad
20. Metsaheinamaa

MÖÖDA MAJAKIVI RADA

Läbi mustikametsade (0,6 km)

Valge-rohelise märgistusega rada algab Hara–Juminda tee äärselt parklast ja lookleb edasi männimetsas kõrgete, 150-aastaste ja vanemate puude vahel. Otsekui Majakivi eelpost seisab siin metsasihi ääres rohkem kui kolme meetri kõrgune rändrahn (Ü=16,4m). **(1)** Kivi, mida Majakivi väiksema vellena võiks Onnikiviks kutsuda, on endale paksu samblakasuka selga kasvanud. Kivinukkidelt ripuvad alla looduskaitsealused sõnajalad – kivi-imarad. Olge head ja hoidke sammaldunud kive puutumatuks ja ärge ronige neil! Kivikuningat saab mängida Majakivil, kus on ülesronimiseks redel.

Rada ületab metsasihi, mida mööda varem Majakivi vaatamas käidi. Kümnekonna aastaga on sisse tallatud lai jalgte. Raja uus haru, mis teisel pool sihti saja-aastasest mustikamännikusse **(2)** keerab, on seni veel palju kitsam.

Mustikas on meie männikutes ja osalt ka kuusikutes üks tähtsamaid taimi, mille abil püsib kogu elukooslus. Seetõttu nimetatakse teda võtmeliigiks. Pisike mustikapõõsas toidab, katab, varjab ja pakub elupaika paljudele, alates vanadel, puitunud mustikavartel kasvavatest pisisamblikest ja lehtedel elutsevatest mikrokoopilistest seentest kuni põtrade ja metskitsedeni, kelle talvisest toidust moodsavad suure osa mustikapuhmad. Mustika marju söövad umbes 20 linnuliiki ja paljud loomad. Roosakate õite nektarist toituvad putukad, lehtedel elab hulgaliselt putukavastseid, kes omakorda on rikkalikult toiduvaruks lindudele.

Peale mustikavarte leidub siin vaid üksikuid rohttaimi – ja muidugi seeni, nii maas kui ka puudel. Mets ja seemned **(3)** kuuluvad lahutamatuks kokku. Kus iganes leidub kõdunenud puid või okkaid ja lehti, seal on seemned tegutsemas. Kui nemad oma silmapaistmatut lagundajatööd ühel päeval äkki enam ei teeks, koguneks maapinnale kiht-kihilt aina enam oksa ja okkaid, kuni kogu rohelus selle alla kaoks. Muidugi on seentest vaid väike osa sellised, mis inimese toidulauale sobivad. Siinsesse metsa tasub seenejahile tulla eriti neil, kes tunnevad **lehter-kukeseent**, kukeseene väiksemat, pruunika kübaraga sugulast, mida kasvab siin soodsal aastal suurte kogumikena.

Soisest soonikust kivistele kõrgendikele (0,3 km)

Rada jõuab vanale metsateele, mis lookleb tasapisi tõustes vanas, 140-aastasest männikus ja laskub märga soonikusse **(4)**. See on pika madalsooriba kitsaim koht, kus kasvavad tarnad ja kollased võhumõõgad. Raja tõusud ja langused annavad märku kunagistest rannamoodustistest – luidetest ja rannavallidest, mille vahele on tekkinud laiema ja kitsamad sooribad. Enamasti on kõik pinnavormid siin loode-kagusuunalised, kujunenud mandrijää kulutatud ja kriibitud põhjale. Maapinna tõustes meri ja tuul kord andsid, kord võtsid, kord kuhjasid kokku liivaseid luiteahelikke, kord uhtusid mandrijääst settinud moreenist minema peenemat materjali. Laanekuusik kasvab kivisel kõrgendikul **(5)** otsekui sambla alla peidetud munakivisillutisel. Kunagisel rannanõlval kuhjuvaid, jääaja setetest välja pestud kivilademeid märkab vaid siis, kui mõne mahalangenud puu juuremätas samblavaipa augu kisub.